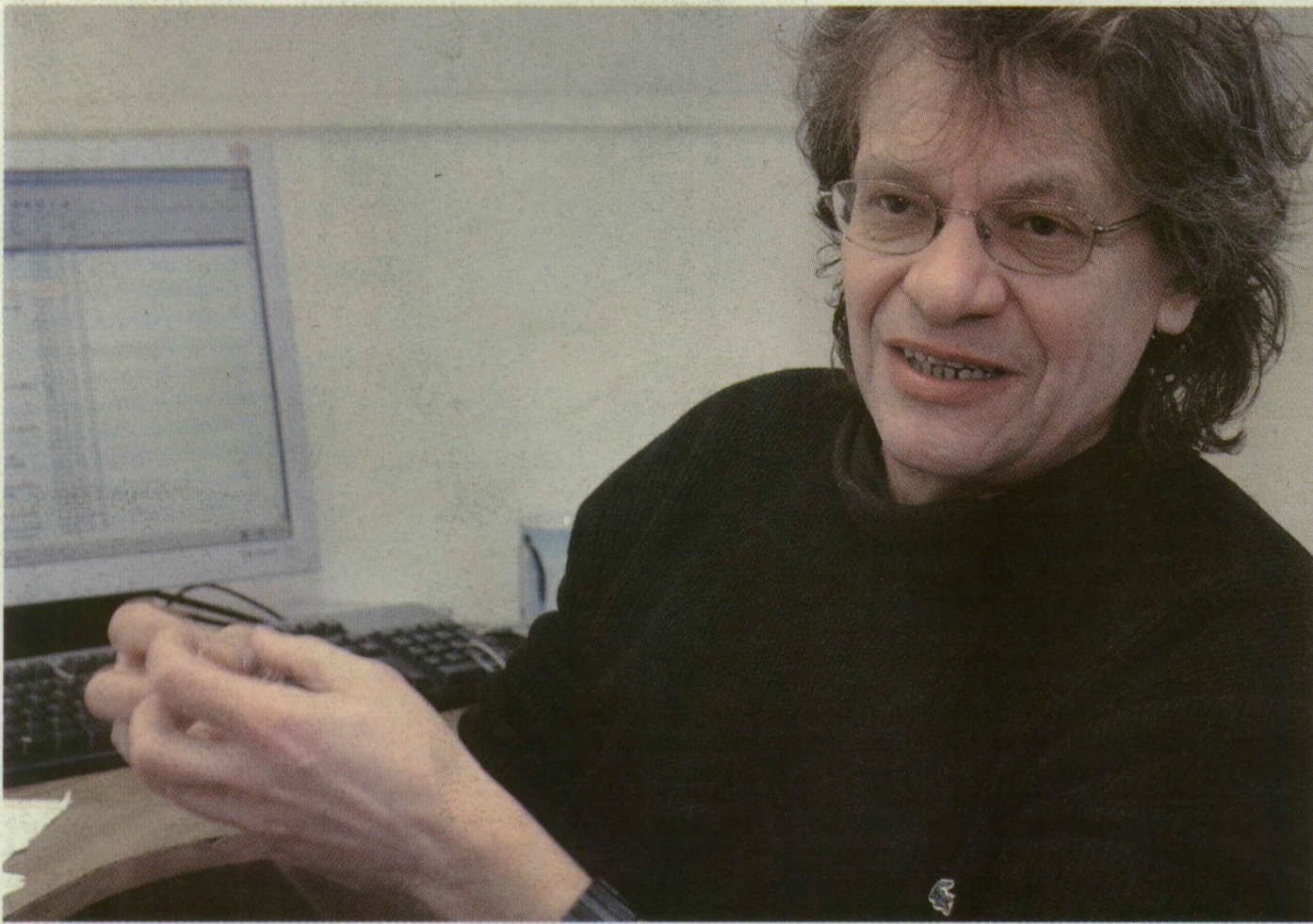

SZÉCHENYI-DÍJAS LETT NAGY FERENC

A fény a biológiai óra húzókéja

■ A LEGTÖBBET IDÉZETT MAGYAR NÖVÉNYBIOLÓGUS, NAGY FERENC SZERINT AZ SZBK AZ EGYIK LEGJOBB HAZAI KUTATÓHELY

Fotó: Frank Yvette

Otthon a rózsá, munkahelyén a lúdlábfű a kedvence a legtöbbet idézett növénybiológusnak, Nagy Ferencnek. A szegedi tudós manapság a fény hatása és a belső biológiai óra működése foglalkoztatja. Az SZBK nemzetközileg elismert kutatója munkásságáért a március 15-i nemzeti ünnepen Széchenyi-díjat kapott.

ÚJSÁZSI ILONA

– Örök élmény a kutatás – véli Nagy Ferenc, aki pályája kezdete óta azt igyekszik megérte-

jében a rózsá a kedvence, de munkahelyén, az MTA Szegedi Biológiai Központjában (SZBK) a lúdlábfűvel foglalkozik.

Egyetlen növényi sejtől elő lehet állítani az egész növényt – a növények klónozásának titkát 1977-ben az SZBK-ban, Maliga Pál csoportjában ismerte meg Nagy Ferenc. E témáról írta 1981-ben egyetemi doktori értekezését.

– A kihívást a 80-as években már az jelentette, hogy a géneket irányított módon visszavigyék a növényekbe. A génmérnökség technológiája

Nagy Ferenc, aki a módszert közvetlen közelről tanulmányozhatta. A Rockefeller Egyetemen, Nam hai-Chua laborjában dolgozott akkor is, amikor a világon először állítottak elő transzgenetikus petüniát. – Ez lehetővé tette azon molekuláris törvényszerűségek vizsgálatát, melyek megszabják, hogy a génkészlet egy-egy alkotóeleme melyik sejtben és mikor fejlődik ki.

Világtechnológiát hozott hazra, majd hamarosan a svájci Friedrich Miescher Intézet laborjában nézett mikroszkópba, de 1988-tól párhuzamosan saját kutatócsoportját is fejlesztette az SZBK molekuláris biológiai intézetében. Közben ugyanis háromszor elnyerte a Howard Hughes intézet a közép-kelet-európai kutatókat hazatérésre ösztönző támogatását, összesen több mint másfél millió dollárt – egyetlen növénybiológusként. Azóta is „kétlaki tudós”: Németországban Humboldt-díjat, majd Wolfgang Paul-díjat kapott, Freiburg egyetemén tiszteletbeli professor, Edinburghban is kutatásokat vezet.

– Igyekszünk megérteni, hogy a fény, ezen belül különö-

→ **LÚDLÁBFŰ.** A keresztesvirágú növényke, a lúdlábfű azért lett a növényi molekuláris biológiai kutatások alanya, mert előnyös tulajdonsága, hogy 3 hónap alatt magot hoz, 5 kromoszómája van, kicsi és egységes a génkészlete, ami 90 százalékban azonos a többi növényével.

sen az ultraibolya-sugárzás mékint befolyásolja a növények egyedfejlődését, növekedését – változja kutatásai egyik irányát. A fény a lúdlábfű géneinek 15 százalékát szabályozza.

Az élőlények biológiai órájának működése ugyancsak foglalkoztatja a legtöbbet idézett szegedi növénybiológust. Az élőlények döntő többsége képes mérni az időt. A növényi gének nagy része 24 órás ciklusú. Ezt szabályozza a biológiai óra, ami független a környezettől, de a fény „húzza föl” napról napra. E biológiai óra használata, hogy segíti a növények alkalmazkodását a környezet változásaihoz. Ilyen óra az emberben is működik, s bár beállítását a szocializációs „ártalmak” nehezítik, abban is döntő a fény szerepe.

MOLNÁR ANNAMÁRIA SZENVEDÉLYE A LATIN

Cicerót olvas, ha nem tud aludni

Bejár az egyetemisták óráira, és minden szabadidejét latin nyelvű szövegek fordításával tölti a tizenhat éves Molnár Annamária, aki fiatal kora ellenére bejutott az OKTV döntőjébe. Májusban Arpinóba utazik, hiszen a magyar csapat tagjaként hazánkat képviseli majd egy nemzetközi Cicero-fordítóversenyen.

BOBKÓ ANNA

„Sol lucet omnibus”, vagyis „A nap mindenkire lesüt” – ez a tizenhat éves Molnár Annamária leggyakrabban emlegetett latin mondása. A Tömörkényi gimnázium tizenegyedikes diákja elmondása szerint gyakran „sokkolja” osztálytársait latin bölcsességekkel. – Az élet minden egyes szituációjára létezik egy frappáns közmondás – állítja, s hozzáteszi, bár a latin a holt nyelvek közé tartozik, az ő életében mindennap jelen van. – Fejleszti a logikát, megtanítja gondolkodni az embert – magyarázza a szorgalmas lány, aki nem csak azért tanulja a nyelvet, mert kötelező a humán szakon. Számára a latin: szenvedély.

– Általános iskolás koromban az olással kezdtem, utána könnyű volt a latint tanulni. Harmadik nyelvként pedig az angolt is elsajátítottam – mondja. Szabadidejében – ha éppen nem gyöngyöt fűz – szívesebben bújjá az ókori szerzők latin nyelvű műveit, mint hogy szórakozni járjon. Kedvence Vergilius és Ovidius. Éjszakánként pedig, ha nem tud aludni, Cicerót olvas.

Annamária gyakori vendég a

szegedi egyetemen. Ha teheti, beül stílusgyakorlat vagy szövegolvasás órára, és a negyedévesekkel együtt gyakorol. Iskola után pedig már fél éve majdnem minden percét fordít

” Az élet minden egyes szituációjára létezik egy frappáns közmondás.

Molnár Annamária

tással tölti – így készül a nemzetközi arpinói Cicero-versenyre, melynek hazai válogatóján ötödik helyezést ért el. Így tagja lehet annak tizennégy fős magyar csapatnak, amelyik májusban az olaszországi Arpinóban képviselheti hazánkat a nemzetközi döntőn. De nem ez Annamária első sikere. Több versenyen is bizonyított, többek között 2007-ben és 2008-ban is első lett a Horváth István Károly latin nyelvi és kultúrtörténeti versenyen, és az idei országos középiskolai tanulmányi verseny döntőjébe is bejutott. Ennek eredményére még vár, de az már biztos, hogy latinból nem kell érettségiznie.

■ ANNAMÁRIA SZORGALMASAN KÉSZÜL A NEMZETKÖZI VERSENYRE – FÉL ÉVE MINDEN SZABADIDEJÉBEN LATIN NYELVŰ SZÖVEGEKET FORDÍT

Fotó: Miskolczi Róbert

→ Egerből Szegedre

A jövő tudományának tartották a biológiát tanárai. Erre az egri Gárdonyi gimnázium 15 éves diákja, Nagy Ferenc eldöntötte: molekuláris biológus lesz. Ezért jött Szegedre egyetemre, ahol 1977-ben diplomázott, s rögtön az SZBK-ba került. Azóta itt dolgozik – kisebb-nagyobb megszakításokkal. Közben ugyanis 6 éven át az Amerikai Egyesült Államokban, majd 8 évig Svájcban kutatott. „Mellesleg” 5 éven át azt is kipróbálta a gödöllői Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpont igazgatójaként, milyen 250 kutató munkáját megszervezni. Újból és újból visszatért Szegedre, mert szerinte az SZBK Magyarország egyik legjobb kutatóhelye.

ni, miként alkalmazkodnak a növények a természeti környezethez. A szegedi növénybiológus elárulja: saját virágoskert-

vetette föl a növények manipulálásának lehetőségét. Ez vezetett el a génmódosított növényekig – magyarázza

Ennek a fele sem tréfa!

Játsszon velünk ezen a hétvégén!

A holt napi Délmagyarország/Délvilág valamelyik oldalán

elrejtjük egy fél 5000 Ft-os képét.

Nem kell mást tennie, mint vasárnap megkeresni a párját, és máris gazdagabb lesz 5000 forinttal!

Találjon rá szerencséjére vasárnapi újságunkban, a

Vasárnapi DÉLMAGYARORSZÁG-ban

Ha Ön nem előfizetője a Vasárnapi Délmagyarországnak, keresse az újságárosoknál! *A nyereményt Ticket Restaurant utalvány formájában, postán juttatjuk el Önnek.

Amiért vasárnap is érdemes lemenni a postaládához

MUNKATÁRSUNKTÓL

Immár nyolcadik éve minden vasárnap megjelenik a Délmagyarország és a Délvilág „kistestvére”, a Vasárnapi Délmagyarország, a hetedik lapszámunk. Ha nem bírja megvárni a hétfőt, és már vasárnap szeretne értesülni a szombati hírekről, eseményekről, színes, érdekes megyei és országos történéseket olvasni, belefeledkeznie egy izgalmas interjúba, netán életmóddal, egészséggel kapcsolatos írásokat keres, akkor a VDM az ön lapja!

De akkor is érdemes az újságostandokon keresni a Vasárnapi Délmagyarországot, vagy

érdemes előfizetnie lapunkra, ha a sport világának friss megyei, nagyvilági eredményeire kíváncsi, netán az autózás szerelmeként minden cikk érdeklő, ami a négykerekűekről szól.

A lapot szerkesztő kollégáink hétről hétre közösen készítik el a Vasárnapi Reggel fővárosi újságíróival. A változatos riportok, tudósítások mellett a nyolc év egyik legsikeresebb és legkedveltebb rovata nőtte ki magát a Kávés, konyak interjú, amelyben Csongrád megyei, szegedi híres, ismert embereket, művészeket, sportolókat, politikusokat, a gazdasági élet sze-

replőit faggatjuk egy kicsit másképp, máshogy, nem a szokásos, hétköznapi módon egy kávé, vagy akár egy konyak mellett is.

Régi és leendő olvasóinknak egyaránt érdemes előfizetnie lapunkra, hiszen most új játékkal, valamint fantasztikus előfizetői akcióval kedveskedünk mindenkinek! Ugyanis azon meglévő és új előfizetőink, akik a Vasárnapi Délmagyarország mellett megrendelik a Nemzeti Sport vasárnapi számát, megkapják a Blikk Nők hetilapot is. Hívja zöld számunkat (80/821-821), munkatársaink készséggel állnak rendelkezésére!